

**In memoriam docenta MUDr. Karla Holubce
(30. 1. 1906 - 6. 1. 1977)**

Doc. MUDr. Karel Holubec se narodil 30. 1. 1906 v Pržně na Valašsku v rodině učitele. Gymnázium vystudoval ve Velkém Meziříčí. Po maturitě se nejdříve zapsal na Filozofickou fakultu Karlovy univerzity v Praze, kde necelé 3 semestry studoval orientální jazyky. Naléhání rodiny ho přivedlo na lékařskou fakultu, kde v roce 1930 promoval. Zájem o cizí jazyky a touha po poznání kultur jiných národů ho však neopustily po celý jeho život.

Do chirurgické praxe ho uvedl primář MUDr. Fr. Kudláč, známý moravský chirurg Zemské nemocnice v Uherském Hradišti. MUDr. Holubec tam ošetřil v r. 1935 třináctiletého chlapce s bodnou ranou hrudníku pronikající do pravé srdeční komory.

Poznámka: Ve dnech 17.-19. 7. 1936 vypukla ve Španělsku vzpoura velké části armády vedená vysokými důstojníky v čele s generálem F. Francem. V této době řídila republiku vláda lidové fronty, která 16. 2. 1936 zvítězila ve všeobecných volbách. Vzbouřenci ustavili v Burosu Radu národní obrany, která v prvních měsících kontrolovala asi 1/4 země. Nacionálové byli vojensky i materiálně podporováni od prvních dnů vzpoury diktátorskými režimy z Berlína a z Říma. Ve Španělsku se rozhořela občanská válka, která se zvláště v prvních měsících vyznačovala politickými vraždami a krvavými masakry, jimž padlo za oběť tisíce civilistů. Francie řízená vládou lidové fronty odmítla Španělské republice již dříve smlouvené dodávky vojenského materiálu. V září 1936 se ustavil v Londýně Výbor pro nevměšování do španělských záležitostí. Německo a Itálie usnesení tohoto výboru nedodržovaly. SSSR výbor již r. 1936 hlavně z této příčiny opustil a oficiálně pomáhal republikánskému Španělsku. Současně v mnoha zemích (také v ČSR) vznikaly Výbory na pomoc demokratickému Španělsku, které sbírkami opatrovaly materiální pomoc a podporovaly náboje antifašistických dobrovolníků, kteří se formovali ve Španělsku do vojenských útvarů - mezinárodních brigád bojujících na straně republikánské armády. Součástí těchto brigád byly také polní lazarety, jejichž materiální i personální vybavení zabezpečovaly a které finančně vydržovaly shora zmíněné Výbory pro pomoc demokratickému Španělsku.

Se jménem interbrigád (formovaných od r. 1936 v Albacete, provincie de la Mancha) je spjata hrdinná obrana Madridu (8. 11.-23. 11. 1936) a zvláště pak účast na úspěšných bojích republikánských armád v letech 1936-1938 (Quadarama; Jarama; Guadalajara; Brunete; Aragonie; Levanta; Ebro). Interbrigády byly staženy z bojových linií 22. 8. 1938 v rámci mezinárodních jednání směřujících z různých důvodů k ukončení občanské války. V této době se Německo připravovalo na výboje ve střední a východní Evropě, Itálie ve střední části Středomoří a SSSR se začal sbližovat s Německem.

MUDr. Karel Holubec přešel z Uherského Hradiště na chirurgické oddělení všeobecné nemocnice v Třebíči (stal se asistentem primáře MUDr. J. Konečného). Současně se zapojil do práce čs. Výboru pro pomoc demokratickému Španělsku. Intenzivně se učil španělsky. Koncem roku 1936 organizoval peněžní sbírku, z jejíhož výtěžku bylo zakoupeno moderní vybavení chirurgické polní nemocnice o 120 lůžkách (včetně operačního sálu, lékárny, sanitního vozu atd.). Toto zařízení bylo po částech dopraveno do střediska mezinárodních brigád v Albacete. Tam také dr. K. Holubec dorazil v dubnu 1937 s českou zdravotnickou skupinou (6 lékařů, 4 zdravotní sestry, 2 řidiči, lékárnice, ekonom). Spolu s ním odjela jeho manželka, která si za několik měsíců osvojila základy práce operační sestry-instrumentářky. Dislokací do budovy opuštěného kláštera v městě Guadalajare (50 km severovýchodně od Madridu) byl uveden v činnost 1. čs. lazaret Jana Amose Komenského, v němž pracovala česká zdravotnická skupina s MUDr. Holubcem jako se šéflékařem.

Po roce úspěšné činnosti se část čs. skupiny vrátila domů do vlasti. Vedení lazaretu převzal MUDr. Bedřich Kisch (bratr známého žurnalisty Egona Ervina Kische).

Doktor Holubec odešel v roce 1942 do Prahy, aby si rozšířil své znalosti na ortopedické klinice profesora J. Zahradníčka a na chirurgickém oddělení nemocnice na Královských Vinohradech u profesora E. Poláka. V roce 1945 získal konkurzem obsazované místo primáře chirurgického oddělení v Třebíči. V roce 1946 byl habilitován prof. Podlahou na Lékařské fakultě v Brně. Místo primáře chirurgického oddělení v Třebíči zastával doc. Holubec až do roku 1967. Poté zde ještě několik let pracoval jako ambulantní chirurg.

Své zkušenosti ze španělské občanské války zúročil jednak v praxi léčení otevřených zlomenin, poranění břicha a léčení popálenin, a zvláště pak v rozšiřování indikací pro krevní převody při léčení chirurgicky nemocných. Docent K. Holubec se soustavně věnoval krevním převodům a je považován za jednoho z průkopníků transfuzní služby v naší zemi. Nebylo náhodou, že v okresním městě Třebíči byla v 50. letech otevřena jedna z prvních krajských transfuzních stanic.

V roce 1950 se doc. Holubec zúčastnil s delegací československých lékařů studijní cesty po SSSR. V roce 1955 byl poslán jako expert na světovou konferenci o účincích atomového záření do Hirošimy a Nagasaki do Japonska. Chirurg, odborník v léčení popálenin se rychle vžil do problematiky popálenin a poškození v atomové válce a vydal několik knih, do nichž uložil své poznatky a poučné zkušenosti.

V roce 1960 pobýval doc. Holubec v Kongu, kde pomáhal léčit tamní obyvatelstvo, v roce 1961 (v předposledním roce bojů za svobodný alžírský stát) byl vyslán do Maroka a konečně působil rovněž v Etiopii (mluvil také amharsky). Poznatky a zkušenosti z pobytu v polních lazaretech a nemocnicích

v marockém pohraničí, kde byli ošetřováni ranění alžírští bojovníci, po návratu do vlasti uplatňoval při léčení otevřených zlomenin. Za svou expertní činnost v Kongu byl vyznamenán Mezinárodním červeným křížem.

Docent Holubec zpracoval vedle problematiky popálenin také téma krvácejícího vředu gastroduodenálního; zajímal se o všechna chirurgická krvácení vůbec, a to vždy ze stanoviska nejen chirurga, ale i fyziologa a patologa. Stejně tak se s úspěchem zajímal o otázky patogeneze a léčení šoku. Napsal více než 100 prací uveřejněných v odborných časopisech a více než 50 popularizačních článků. Jméno doc. K. Holubce jako spoluautora nacházíme v knize „Válečná chirurgie“, kterou v r. 1950 uspořádali a vydali prof. A. Jirásek a J. Lichtenberg. Docent Karel Holubec vydal 4 knihy s lékařskou tematikou - „Chirurgické léčení popálenin“, „Popel smrti“, „Případ Bikini“, „Blíž k obratníku“. Z mezinárodní konference uspořádané v Japonsku k 10. výročí svržení dvou atomových pum vytěžil látku pro knihu „Hirošima-Nagasaki“.

Docent K. Holubec byl také význačným znalcem cikánské otázky u nás. Dobře ovládal romštinu. Navštěvoval cikánské rodiny (mimo jiné v Brně), pomáhal je integrovat do občanské společnosti. Překládal do češtiny staré cikánské písně. Pod pseudonymem Jan Sobota vydal pod názvem „Cikán zpívá jinak“ sbírku veršů ze starých cikánských písní, které přeložil a přebásnil.

S velkým zájmem sledoval práci na chirurgii zaměřených výzkumných ústavů - IKEM v Praze a Výzkumný ústav traumatologický v Brně. Obě tato pracoviště a jejich semináře opakovaně navštěvoval, zapojoval se do diskusí a přinášel podněty i náměty k jejich činnosti.

Docent K. Holubec zaujímá dnes v historii české chirurgie čestné místo jako zručný všeobecný chirurg v širokém obsahu tohoto pojmu, jako organizátor zdravotnictví, jako průkopník krevního převodu v naší zemi, jako úrazový a vlastně také válečný chirurg. Léčení chirurgických nemocí obohatil o moderní postupy, což se projevilo na poklesu pooperační smrtnosti. Velkou pozornost věnoval léčení následků úrazů včetně spojení jejich léčení s pooperační rehabilitací. Rád bych také zdůraznil přátelský přístup doc. Holubce k pacientům bez rozdílu jejich sociálního postavení.

Karel Holubec ovládal slovem i písmem 10 cizích jazyků (z šesti z nich: angličtiny, francouzštiny, němčiny, španělštiny, ruštiny a arabštiny složil státní zkoušky). Neomezil se pouze na jazykové studium, nýbrž poznával současně i kulturu cizích národů. Proto také ještě i v důchodovém věku absolvoval na Filozofické fakultě UK v Praze studium arabštiny a dějin islámu.

Docent Holubec vykonal ve svém životě mnoho užitečné práce pro své pacienty, pro své spoluobčany a pro občanskou společnost. Mnoho dní a nocí strávil u lůžek pacientů, u operačního stolu a také u psacího stroje. Tam všude formuloval svá rozhodnutí, která následně proměňoval v činy. Ve svém osobním, profesním a společenském životě dokazoval platnost poučky René Descarta (1596-1660), že: „V životě nestačí mít dobré duševní vlohy, podstatné je ve správné době a na správném místě je použít“.

V lednu 1977 zemřel doc. MUDr. Karel Holubec na selhání ledvin. Z tohoto světa tak odešel významný moravský chirurg, jehož jméno právem patří do seznamu primářů - budovatelů třebešské chirurgie (doc. MUDr. Jaroslav Bakeš, prof. MUDr. Stanislav Kostlivý, MUDr. Jan Konečný). Docent MUDr. Karel Holubec se navíc vyznačoval tím, že ve společnosti plnil také úkoly patřící do oblasti kulturní, duchovní a mravní.

Slavný americký spisovatel, světově proslulý tvůrce uměleckého realismu, nositel Nobelovy ceny za literaturu (1954) Ernest Hemingway (1899-1961) předsadil r. 1940 jako motto své knize „Komu zvoní hrana“ („For whom the bell tolls“) sentenci z kázání anglického básníka a teologa, zakladatele školy tzv. metafyzických básníků Johna Donneho (1573-1633): „Žádný člověk není ostrov sám o sobě, každý člověk je integrální částí pevniny - kusem celku, ... Smrt každého člověka mne zmenšuje, neboť jsem součástí všeho lidstva. Proto se nikdy neptej, komu zvoní hrana. Tobě totiž zvoní“.

Hemingwayova úspěšná kniha sice neodráží historickou pravdu o španělské občanské válce, avšak výstižně zobrazuje atmosféru radosti, touhy, naděje a vroucí solidarity, v níž žili, bojovali a umírali interbrigadisté, jejichž ideálem a motivací bylo zastavit fašismus nejen ve Španělsku, ale na celém světě. Tomuto ideálu obětovali své zdraví, krev a život, své mládí i svou zralost, své vědomosti i životní zkušenosti, své naděje i své tužby. Slavný spisovatel v tomto románě oslavuje pohnutky aktivní účasti interbrigadistů v boji za politickou svobodu, v němž podávali důkazy, že sice milují život, avšak ani hrozba smrti je nezastaví ve snaze zastavit fašismus.

Shora citovaná sentence odráží humanitní úsilí slavného spisovatele, avšak dovoluje ztotožnit její obsah i s životním postojem docenta Karla Holubce. Odkazem na úryvek z kázání anglického básníka J. Donneho končím svou vzpomínku na docenta Karla Holubce, který jako významný moravský chirurg skvěle vedl třebešskou chirurgii, svou prací jako šéflékař v lazaretu J. A. Komenského v Guadalajaře vykonal mnoho dobrého také pro internacionální solidaritu a své zkušenosti z činnosti ve Španělsku využil i jako expert čs. ministerstva zdravotnictví při humanitárních posláních v několika potřebných zemích.